

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (četrti senat)

z dne 5. aprila 2017*

„Predhodno odločanje — Obdavčenje — Davek na dodano vrednost — Direktiva 2006/112/ES — Člena 2 in 273 — Nacionalna zakonodaja, ki določa upravno sankcijo in kazensko sankcijo za ista dejanja v zvezi z neplačilom davka na dodano vrednost — Listina Evropske unije o temeljnih pravicah — Člen 50 — Načelo ne bis in idem — Identičnost osebe, proti kateri se začne pregon ali ki ji je naložena sankcija“

V združenih zadevah C-217/15 in C-350/15,

katerih predmet sta predloga za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ju je vložilo Tribunale di Santa Maria Capua Vetere (sodišče v kraju Santa Maria Capua Vetere, Italija) z odločbama z dne 23. aprila in 23. junija 2015, ki sta na Sodišče prispeli 11. maja in 10. julija 2015, v kazenskih postopkih proti

Massimu Orsiju (C-217/15),

Lucianu Baldettiju (C-350/15),

SODIŠČE (četrti senat),

v sestavi T. von Danwitz (poročevalec), predsednik senata, E. Juhász, C. Vajda, sodnika, K. Jürimäe, sodnica, in C. Lycourgos, sodnik,

generalni pravobranilec: M. Campos Sánchez-Bordona,

sodna tajnica: V. Giacobbo-Peyronnel, administratorica,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 8. septembra 2016,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za M. Orsija V. Di Vaio, odvetnik,
- za L. Baldettija V. Di Vaio in V. D'Amore, odvetnika,
- za italijansko vlado G. Palmieri, agentka, skupaj z G. Galluzzom, avvocato dello Stato,
- za češko vlado J. Vlácil in M. Smolek, agenta,
- za francosko vlado G. de Bergues, D. Colas, F. X. Bréchet, E. de Moustier in S. Ghiandoni, agenti,
- za Evropsko komisijo F. Tomat, M. Owsiany-Hornung in H. Krämer, agenti,

* Jezik postopka: italijanščina.

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 12. januarja 2017

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predloga za sprejetje predhodne odločbe se nanašata na razlago člena 50 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljevanju: Listina) in člena 4 Protokola št. 7 k Evropski konvenciji o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, podpisane v Rimu 4. novembra 1950 (v nadaljevanju: EKČP).
- 2 Ta predloga sta bila vložena v okviru dveh kazenskih postopkov, začetih proti Massimu Orsiju in Lucianu Baldettiju zaradi kršitev, ki naj bi jih storila na področju davka na dodano vrednost (DDV).

Pravni okvir

EKČP

- 3 Člen 4 Protokola št. 7 k EKČP, naslovljen „Pravica, da nisi dvakrat sojen ali kaznovan za isto kaznivo dejanje“, določa:

„1. Pravosodni organi iste države ne smejo nikogar ne kazensko preganjati ne kaznovati za kaznivo dejanje, za katero je bil na podlagi zakona in v skladu s kazenskim postopkom te države s pravnomočno sodbo že oproščen ali obsojen.

2. Določbe prejšnjega odstavka ne preprečujejo obnove kazenskega postopka na podlagi zakona in skladno s kazenskim postopkom prizadete države, če obstajajo dokazi o novih ali na novo odkritih dejstvih ali pa če je v prejšnjih postopkih prišlo do bistvene napake, ki bi lahko vplivala na izid sojenja.

3. Določila tega člena se ne smejo derogirati s sklicevanjem na 15. člen Konvencije.“

Pravo Unije

- 4 Člen 2(1) Direktive Sveta 2006/112/ES z dne 28. novembra 2006 o skupnem sistemu davka na dodano vrednost (UL 2006, L 347, str. 1) določa transakcije, ki so obdavčene z DDV.

- 5 Člen 273 te direktive določa:

„Države članice lahko določijo še druge obveznosti, za katere menijo, da so potrebne za pravilno pobiranje DDV in za preprečevanje utaj, ob upoštevanju zahteve po enakem obravnavanju domačih transakcij in transakcij, ki jih opravljajo davčni zavezanci med državami članicami, pod pogojem, da takšne obveznosti v trgovini med državami članicami ne zahtevajo formalnosti pri prehodu meja.

[...]“

Italijansko pravo

- 6 Člen 13(1) decreto legislativo n. 471, Riforma delle sanzioni tributarie non penali in materia di imposte dirette, di imposta sul valore aggiunto e di riscossione dei tributi, a norma dell'articolo 3, comma 133, lettera q), della legge 23 dicembre 1996, n. 662 (zakonska uredba št. 471 o reformi davčnih nekazenskih

sankcij v zvezi z neposrednimi davki, davkom na dodano vrednost in pobiranju davkov v skladu s členom 3(133)(q) zakona št. 662 z dne 23. decembra 1996) z dne 18. decembra 1997 (Redni dodatek h GURI št. 5 z dne 8. januarja 1998) določa:

„Kdor v predpisanih rokih ne plača, v celoti ali deloma, akontacije, periodičnega obroka, izenačevalnega ali izravnalnega zneska davka, ki izhaja iz davčne napovedi, pri čemer se v teh primerih odbitek izvede od zneska periodičnega obroka in akontacije, tudi če nista bila plačana, se kaznuje z upravno sankcijo v višini 30 % vsakega neplačanega zneska, tudi ko se po popravi vsebinskih ali računskih napak ob pregledu letne davčne napovedi ugotovi, da je znesek davka višji oziroma je presežek, ki ga je mogoče odbiti, nižji. [...]“

- 7 Člen 10a decreto legislativo n. 74, Nuova disciplina dei reati in materia di imposte sui redditi e sul valore aggiunto, a norma dell'articolo 9 della legge 25 giugno 1999, n. 205 (zakonska uredba št. 74 o sprejetju nove ureditve kaznivih dejanj na področju davka od dohodkov in davka na dodano vrednost v skladu s členom 9 zakona št. 205 z dne 25. junija 1999) z dne 10. marca 2000 (GURI št. 76 z dne 31. marca 2000, str. 4, v nadaljevanju: zakonska uredba št. 74/2000) določa:

„Kdor za znesek, višji od 50.000 EUR za posamezno davčno obdobje, ne plača odtegljajev v roku za vložitev letnega obračuna davčnega zavezanca na podlagi izdaje potrdila izvajalcu odtegljaja, se kaznuje z zaporom od šest mesecev do dveh let.“

- 8 Člen 10b te uredbe, naslovljen „Neplačilo DDV“, določa:

„Določba iz člena 10a z omejitvami, ki jih določa, velja tudi za vsakogar, ki ne plača davka na dodano vrednost, ki ga dolguje na podlagi letnega obračuna, v roku za plačilo akontacije za naslednje davčno obdobje.“

Postopka v glavni stvari in vprašanje za predhodno odločanje

- 9 M. Orsi je bil v davčnih obdobjih iz postopkov v glavni stvari zakoniti zastopnik družbe S.A. COM Servizi Ambiente e Commercio Srl, L. Baldetti pa zakoniti zastopnik družbe Evoluzione Maglia Srl.
- 10 Proti M. Orsiju in L. Baldettiju teče postopek pri Tribunale di Santa Maria Capua Vetere (sodišče v kraju Santa Maria Capua Vetere, Italija) zaradi kaznivega dejanja, ki je določeno in se kaznuje s členom 10b zakonske uredbe št. 74/2000 v povezavi s členom 10a te uredbe, ker naj bi kot zakonita zastopnika teh družb opustila plačilo DDV, dolgovanega na podlagi letnega obračuna za davčna obdobja iz postopkov v glavni stvari, v zakonsko določenem roku. Neplačani znesek DDV je v obeh primerih znašal več kot milijon EUR.
- 11 Ta kazenska postopka sta se začela, potem ko je Agenzia delle Entrate (davčna uprava) o teh kaznivih dejanjih obvestila Procura della Repubblica (državno tožilstvo). V navedenih kazenskih postopkih je bil opravljen zaseg premoženja M. Orsija in L. Baldettija, zoper ta zaseg pa sta oba vložila predlog za ponovno preučitev.
- 12 Pred začetkom navedenih kazenskih postopkov je davčna uprava v zvezi z zneski DDV iz postopkov v glavni stvari izdala odmerno odločbo, pri čemer ni le ugotovila davčnega dolga, temveč družbama S.A. COM Servizi Ambiente e Commercio in Evoluzione Maglia tudi naložila denarno davčno sankcijo v višini 30 % zneska, dolgovanega iz naslova DDV. Po poravnavi v zvezi s to odmerno odločbo je ta postala dokončna, ne da bi se izpodbijala.

- 13 V teh okoliščinah je Tribunale di Santa Maria Capua Vetere (sodišče v kraju Santa Maria Capua Vetere) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali je določba iz člena 10b zakonske uredbe št. 74/2000, ki dopušča kazenski pregon subjekta, zoper katerega je državna finančna uprava zaradi istega dejanja (neplačilo DDV) že izdala pravnomočno odmerno odločbo, s katero je bila naložena upravna sankcija v višini 30 % neplačanega davka, glede na člen 4 Protokola št. 7 k EKČP in člen 50 Listine v skladu s pravom Unije?“

Vprašanje za predhodno odločanje

- 14 Predložitveno sodišče želi z vprašanjem v bistvu izvedeti, ali je treba člen 50 Listine in člen 4 Protokola št. 7 k EKČP razlagati tako, da nasprotujeta nacionalni zakonodaji, kakršna je ta iz postopka v glavni stvari, ki omogoča kazenski pregon zaradi neplačila DDV po naložitvi pravnomočne davčne sankcije za ista dejanja.
- 15 Ker se predložitveno sodišče poleg člena 50 Listine sklicuje tudi na člen 4 Protokola št. 7 k EKČP, je treba opozoriti, da – čeprav so, kot potrjuje člen 6(3) PEU, temeljne pravice, zagotovljene z EKČP, kot splošna načela del prava Unije, in člen 52(3) Listine določa, da imajo pravice iz Listine, ki ustrezajo pravicam, zagotovljenim z EKČP, enak pomen in obseg, kot sta zanje določena z navedeno konvencijo – ta konvencija, dokler Unija ne postane njena pogodbenica, ni pravni instrument, ki bi bil formalno vključen v pravni red Unije (sodbi z dne 26. februarja 2013, Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, točka 44, ter z dne 15. februarja 2016, N., C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, točka 45 in navedena sodna praksa). Torej je treba postavljeno vprašanje preučiti le glede na temeljne pravice, ki jih zagotavlja Listina (glej v tem smislu sodbi z dne 28. julija 2016, Conseil des ministres, C-543/14, EU:C:2016:605, točka 23 in navedena sodna praksa, ter z dne 6. oktobra 2016, Paoletti in drugi, C-218/15, EU:C:2016:748, točka 22).
- 16 V zvezi s členom 50 Listine je treba poudariti, da davčne sankcije in kazenski postopki – ki se nanašajo na kazniva dejanja na področju DDV in katerih namen je zagotovitev pravilnega pobiranja tega davka in preprečevanje goljufij – kakršni so v postopkih v glavni stvari, pomenijo izvajanje členov 2 in 273 Direktive 2006/112 ter člena 325 PDEU in torej prava Unije v smislu člena 51(1) Listine (glej v tem smislu sodbi z dne 26. februarja 2013, Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, točke od 24 do 27, ter z dne 8. septembra 2015, Taricco in drugi, C-105/14, EU:C:2015:555, točke 49, 52 in 53). Zato določbe nacionalnega prava, ki urejajo kazenski pregon kaznivih dejanj na področju DDV, kakršen je ta v postopkih v glavni stvari, spadajo na področje uporabe člena 50 Listine.
- 17 Uporaba načela *ne bis in idem*, ki ga zagotavlja člen 50 Listine, na prvem mestu zahteva, kot je generalni pravobranilec poudaril v točki 32 sklepnih predlogov, da so sankcije naložene oziroma da se kazenski pregon začne proti isti osebi.
- 18 Iz besedila tega člena, v skladu s katerim „[n]ihče ne sme biti ponovno v kazenskem postopku ali kaznovan zaradi kaznivega dejanja, za katero je bil v Uniji v skladu z zakonom s pravnomočno sodbo že oproščen ali obsojen“ namreč izhaja, da je s tem členom prepovedan večkratni kazenski pregon ali sankcioniranje iste osebe za isto kaznivo dejanje.
- 19 To razlago člena 50 Listine potrjujejo Pojasnila k Listini o temeljnih pravicah (UL 2007, C 303, str. 17), ki jih je treba upoštevati pri njeni razlagi (glej v tem smislu sodbo z dne 26. februarja 2013, Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, točka 20). V zvezi s tem členom se ta pojasnila sklicujejo na sodno prakso Sodišča v zvezi z načelom *ne bis in idem*, kakor je bilo kot splošno načelo prava Unije priznано pred začetkom veljavnosti Listine. V skladu s to sodno prakso to načelo nikakor ne more biti kršeno, če ne gre za to, da bi bila za isto nezakonito ravnanje večkrat kaznovana ista oseba (glej v tem smislu zlasti sodbi z dne 7. januarja 2004, Aalborg Portland in drugi/Komisija, C-204/00 P, C-205/00 P,

C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P in C-219/00 P, EU:C:2004:6, točka 338, ter z dne 18. decembra 2008, Coop de France bétail et viande in drugi/Komisija, C-101/07 P in C-110/07 P, EU:C:2008:741, točka 127).

- 20 Sodišče je navedeno sodno prakso potrdilo po začetku veljavnosti Listine (glej v tem smislu sodbo z dne 26. februarja 2013, Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, točka 34).
- 21 V obravnavani zadevi je na podlagi informacij iz predložitvenih odločb – ki jih potrjujejo nekateri elementi iz spisa, ki ga ima na voljo Sodišče, potrdila pa jih je tudi italijanska vlada na obravnavi pred Sodiščem – razvidno, da so bile davčne sankcije iz postopkov v glavni stvari naložene dvema družbama, ki sta pravni osebi, in sicer S.A. COM Servizi Ambiente e Commercio in Evoluzione Maglia, medtem ko se kazenska postopka v glavni stvari nanašata na M. Orsija in L. Baldettija, ki sta fizični osebi.
- 22 Iz tega je razvidno, kot je generalni pravobranilec poudaril v točki 36 sklepnih predlogov, da se kazenska postopka iz postopkov v glavni stvari, denarna davčna sankcija in kazenski pregon nanašajo na različne osebe, in sicer, v zadevi C-217/15 na družbo S.A. COM Servizi Ambiente e Commercio, ki ji je bila naložena davčna sankcija, in na M. Orsija, proti kateremu je začel kazenski postopek, v zadevi C-350/15 pa na družbo Evoluzione Maglia, ki ji je bila naložena davčna sankcija, in na L. Baldettija, proti kateremu je začel kazenski postopek, tako da se zdi, da pogoj za uporabo načela *ne bis in idem*, v skladu s katerim morajo biti sankcije naložene oziroma pregon začel proti isti osebi, ni izpolnjen, kar pa mora preveriti predložitveno sodišče.
- 23 V zvezi s tem okoliščina, da je bil proti M. Orsiju in L. Baldettiju začel kazenski pregon za dejanja, ki sta jih storila kot zakonita zastopnika družb, ki so jima bile naložene denarne davčne sankcije, ne more ovreči ugotovitve iz prejšnje točke.
- 24 Nazadnje, v skladu s členom 52(3) Listine – ker člen 50 te listine vsebuje pravico, ki ustreza pravici iz člena 4 Protokola št. 7 k EKČP – se je treba prepričati, da zgoraj navedena razlaga člena 50 te listine ne posega v raven varstva, ki jo zagotavlja EKČP (glej po analogiji sodbo z dne 15. februarja 2016, N., C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, točka 77).
- 25 V skladu s sodno prakso Evropskega sodišča za človekove pravice naložitev davčnih in kazenskih sankcij ne pomeni kršitve člena 4 Protokola št. 7 k EKČP, če se zadevne sankcije nanašajo na fizične ali pravne osebe, ki so pravno ločene (ESČP, 20. maj 2014, Pirttimäki proti Finski, CE:ECHR:2014:0520JUD00353211, točka 51).
- 26 Ker pogoj, v skladu s katerim morajo biti sankcije naložene in pregon začel proti isti osebi, v postopkih v glavni stvari ni izpolnjen, ni treba preučiti drugih pogojev za uporabo člena 50 Listine.
- 27 Zato je treba na postavljeno vprašanje odgovoriti, da je treba člen 50 Listine razlagati tako, da ne nasprotuje nacionalni zakonodaji, kakršna je ta v postopkih v glavni stvari, ki omogoča kazenski pregon zaradi neplačila DDV po naložitvi pravnomočne davčne sankcije za ista dejanja, če je bila ta sankcija naložena družbi, ki je pravna oseba, navedeni kazenski pregon pa je začel proti fizični osebi.

Stroški

- 28 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (četrti senat) razsodilo:

Člen 50 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah je treba razlagati tako, da ne nasprotuje nacionalni zakonodaji, kakršna je ta v postopkih v glavni stvari, ki omogoča kazenski pregon zaradi neplačila davka na dodano vrednost po naložitvi pravnomočne davčne sankcije za ista dejanja, če je bila ta sankcija naložena družbi, ki je pravna oseba, navedeni kazenski pregon pa je začel proti fizični osebi.

Podpisi